

покоління відіграє загальноосвітня школа, а в економічному і загальному вихованні – сім'я. Сьогодні важливо гармонійно поєднувати ці ланки, особливо для дітей молодшого шкільного віку.

Література

1. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К. : Богданова А.М., 2009, - С. 146-155.
2. Ткачова Н. І. Формування особистості учня у навчально-виховному процесі. / Н.І. Ткачова. – Х. : Вид.група «Основа»: 2007. – 208 с.
3. Бібік Н.М. Я у світі 3 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл./ Н.М. Бібік - Х. : Вид.група «Основа», 2013. – 160 с.

УДК 37.037

ВАШ М. Ю., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.
Мукачівський державний університет

ТЕХНОЛОГІЯ КОЛЕКТИВНОЇ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКОВІ МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Навчання є одним із основних механізмів та важливою умовою психічного розвитку, а головною характеристикою учіння є оволодіння прийомами розумової діяльності. Процес навчання учня відбувається при взаємодії різних пізнавальних психічних процесів, таких як відчуття, сприймання, мислення, уява, пам'ять тощо. Основним є процес мислення, тому очевидно, що активізувати діяльність учнів означає насамперед активізувати їх мислення. В своїй розумовій діяльності учні досить часто стикаються з різного роду труднощами, які пояснюються здебільшого тим, що в шкільній практиці й досі панує стихійне оволодіння механізмами мислення і немає чіткої, послідовної структури формування та розвитку мисленевих операцій. Важливо, щоб засвоєння перших наукових істин відбувалося з джерел природи, що найвірніше сприяє розвитку особистості.

Варто звернути увагу на технологію колективної розумової діяльності, що визначається як «безперервний процес управління розвитком потреб, здібностей тих, хто навчається». У режимі колективної розумової діяльності всі учасники пов'язані один з одним спільним пізнавальним інтересом. Колектив стає механізмом розвитку особистості. Успіх спільного пошуку визначається інтелектуальними, організаторськими, моральними зусиллями кожного. Навчання ведеться в активній взаємодії з педагогом і між собою. В активному процесі взаємодії педагог прагне виявити як для себе, так і для кожного учня реальні можливості його особистості. Способи організації навчання визначаються необхідністю введення учнів у режим постійно зростаючої активності спільної пізнавальної діяльності, що досягається шляхом неперервності робочого процесу, який складається з певних тактів: введення у проблемну ситуацію: постановка проблеми, колективне обговорення цілей, способів їх досягнень (функція: актуалізація суперечностей, визначення внутрішніх цілей, реальних способів діяльності); робота у творчих мікрогрупах з вирішення проблеми (функція: розв'язання суперечностей, визначення внутрішніх цілей, формування способів діяльності, вироблення індивідуальної та колективної позиції з проблеми, що

вивчається); презентація способу вирішення проблеми мікрогрупами, загальне обговорення, захист позицій (функція: формування колективних і особистих позицій на основі порівняння їх з науковою, вироблення суспільної думки про роботу творчих груп, окремих особистостей, колективу в цілому); рефлексія, постановка нової проблеми – обговорення процесу і результатів вирішення проблеми, невдач і ускладнень, виявлення причин своїх помилок, що приводить кожного учня до нової навчальної проблеми – проблеми усвідомлення засобів власної і спільної розумової діяльності.

Методами творчого вирішення проблеми розвитку розумової діяльності молодших школярів є різні методи, зокрема[1]:

– мозковий штурм – метод короткочасної некритичної генерації ідей для їх подальшого обговорення і вибору найкращого способу вирішення проблеми. Під час генерації ідей забороняється будь-яке їх заперечення, критика. Швидкість і некритичність генерації ідей, взаємний обмін ними, часова обмеженість дозволяють зменшити вплив стереотипів мислення, які звичайно супроводжують розумову діяльність.

– синектика – один із методів організації творчого мислення, стимуляції уяви, вирішення проблем, сутність якого полягає в тому, щоб порівняти об'єкт проблеми з аналогічними в інших сферах і таким чином знайти рішення за аналогією. Мета синектики – спрямувати спонтанну діяльність головного мозку і нервової системи учнів на дослідження і перетворення досліджуваної проблеми.

– метод інверсії зорієнтований на пошук вирішень творчого завдання в нових, несподіваних напрямках, частіше за все протилежних традиційним поглядам та переконанням, які присутні в логіці;

– метод аналізу і синтезу фантастичних ідей – метод аналізу будь-яких нереальних і абсурдних ідей і виділення в них раціонального компонента, сутність якого полягає у розподілі ситуації на реальну і фантастичну складові з подальшим знаходженням реальних проявів фантастичної складової;

– метод «килимки ідей» дозволяє перейти від аналізу причин того чи іншого явища, через процес пошуку можливих розв'язків аж до особистих заяв/зобов'язань учасників стосовно кроків, які вони зроблять в напрямку розв'язання проблеми, вчить учасників аналізувати ситуацію та причини негативних явищ, творчому пошуку та оцінюванню дій, які будуть служити розв'язанню проблеми;

– метод евристичних запитань, який доцільно застосовувати для збору додаткової інформації в умовах проблемної ситуації, або впорядкування вже наявної інформації в процесі вирішення творчого завдання. Евристичні запитання є додатковим стимулом, формують нові стратегії і тактики вирішення творчого завдання;

– метод «гірлянд асоціацій» передбачає активізацію понятійно-вербальної діяльності суб'єкта шляхом «включення» слів-подразників та включає такі етапи: визначення синонімів об'єкта; довільний вибір випадкових об'єктів; складання переліку ознак випадкових об'єктів; генерування ідеї шляхом приєднання до об'єкта ознак випадково вибраних об'єктів; генерування нових ідей; вибір

альтернативи; оцінка і вибір раціональних варіантів ідей; вибір оптимального варіанта.

Література

1. Гончаров С. М. Креативні методи навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посіб. / [С. М. Гончаров, Т. А. Костюкова, О.М. Губницька та ін.] ; за заг. ред. проф. С. М. Гончарова. – Рівне : ІГУВГП. 2007. – 116 с.

УДК: 372.881.116.12

ВОВКАНИЧ В., ХОМА О. М.
Мукачівський державний університет

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ

Обов'язковим компонентом системи початкової літературної освіти молодшого школяра є творча діяльність. Учні беруть участь у посильній роботі над аналізом твору, який організовується вчителем на уроках класного і позакласного читання, в позаурочний час. Вона передбачає роботу як з урахуванням прочитаного, так і власне авторську творчість.

У Державному стандарті початкової загальної освіти галузі «Мови і літератури» зазначено, що в процесі навчання літературного читання відбувається становлення і розвиток якостей дитини-читача, здатної до самостійної читацької, творчої діяльності; здійснюється її мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток; формуються морально-естетичні уявлення і поняття, збагачуються почуття, виховується любов до мистецтва слова, потреба в систематичному читанні [1].

На сучасному етапі розвитку початкової освіти дослідженням цієї проблеми займається низка науковців (М. Захарійчук, О. Митник, В. Науменко, О. Савченко та інш.). Відтак, О. Савченко розроблено типи і структуру уроку читання; прийоми розвитку творчої діяльності учнів на уроках літературного читання [3]. В. Науменко запропоновано інноваційні підходи до розвитку літературної творчості молодших школярів. «У центрі уваги на уроці буде дитина, яка навчається осмислювати художній твір як мистецтво слова» [2, с.8].

Для стимулювання творчих здібностей пропонується використовувати такі види завдань: словесне малювання; графічне ілюстрування; творчий переказ; читання за ролями; інсценізація; колективне та індивідуальне складання з допомогою учителя казок, віршів, лічилок, загадок тощо.

Вивчення нами означеної проблеми дало можливість з'ясувати особливості застосування різних прийомів для розвитку в учнів літературної творчості. Наприклад, у 2 класі на основі прочитаного вони виконують низку завдань на розвиток репродуктивної і творчої уяви, ілюструють художні образи малюнками, з допомогою вчителя складають словесні малюнки, паспорт літературного твору та інш. У 3 класі на новому літературному матеріалі продовжується залучення учнів до тих видів творчих завдань, які виконувались у 2 класі, але з ускладненнями. Зокрема, колективно, у групі, індивідуально діти складають сенкани, казки, есе, пишуть творчі перекази. У 4 класі



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>